

SAKSFRAMLEGG

Evaluering av avtaler

Overordnet samarbeidsavtale og lokal samarbeidsavtale, og avtaler om henvisning, behandling og utskriving innen psykisk helsevern og somatikk.

Saksbehandler: Eva Håheim Pedersen, klinikkdirektør Kongsberg sykehus
Christine Furuholmen, samhandlingssjef
Gunn Heidi Wallenius, prosjektleder KHS

Overordnet samarbeidsutvalg	Saksnr: 1 /2013	Møtedato: 11. februar 2013
------------------------------------	------------------------	-----------------------------------

Vedlegg:

1. Forslag til revidert samarbeidsavtale mellom NN kommune og Vestre Viken HF
2. Overordnede samarbeidsavtale – vedtatt 2011
3. Lokal samarbeidsavtale – vedtatt 2011

Forslag til vedtak

1. OSU slutter seg til framlagt forslag til revidert samarbeidsavtale. Avtalen sendes på høring med frist 3. april 2013.
2. OSU's behandling av forslag til reviderte avtaler om henvisning, behandling og utskriving innen psykisk helsevern og somatikk utsettes til september 2013.

Sammendrag

Vestre Viken og kommunene i Kommunehelsesamarbeidet har inngått i alt 14 avtaler. Overordnet- og lokal samarbeidsavtale, og avtale om inn- og utskrivning innen somatikk og psykisk helsevern er til evaluering. Oppnevnt evalueringsgruppe har kommet fram til forslag om at overordnet og lokal samarbeidsavtale slås sammen til én samarbeidsavtale som regulerer sammensetning og mandat for overordnet samarbeidsutvalg og lokalt samarbeidsutvalg. Samarbeidsavtalen foreslås lagt ut på høring til partene.

Det foreslås en utsettelse av behandling av avtalen om inn- og utskrivning innen somatikk og psykisk helsevern. Før en kan legge fram revidert avtale ønsker evalueringsgruppen informasjon om erfaringer fra elektronisk meldingsutveksling, og uttalelse fra lokalt samarbeidsutvalg på avtalene. Evalueringsgruppens forslag om endringer i avtaletekst behandles i overordnet samarbeidsutvalg høstmøte den 2. september 2013.

1. Bakgrunn

Vestre Viken og kommunene i Kommunehelsesamarbeidet har inngått i alt 14 avtaler; 2 samarbeidsavtaler og 12 tjenesteavtaler.

Avtalene er utarbeidet innenfor tidsplanen gitt av helsemyndighetene. Alle avtaler inneholder krav om evaluering.

I sak 27/2012 godkjente overordnet samarbeidsutvalg forslag til fremgangsmåte for evaluering av følgende 4 avtaler:

- Overordnet samarbeidsavtale
- Lokal samarbeidsavtale
- Henvisning, behandling og utskrivning fra psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling
- Henvisning, behandling og utskrivning for pasienter med behov for somatiske helsetjenester

Det er etablert en arbeidsgruppe som har hatt ansvaret for å samordne innspill til avtalene, og å fremme forslag til justert avtaletekst. Gruppen har bestått av:

Eva Håheim Pedersen, klinikkdirektør Vestre Viken, leder
Eva Milde Grunwald, helse – og sosialdirektør Drammen kommune
Anne Marie Flovik, samhandlingskoordinator Bærum kommune
Linda Torgersen, virksomhetsleder i Sigdal kommune
Ingvild Olstad Andersen, samhandlingssjef VVHF Drammen sykehus
Reidar Aasheim, samhandlingssjef VVHF, Ringerike sykehus
Christine Furuholmen, samhandlingssjef VVHF, Asker og Bærum
Gunn Heidi Wallenius, prosjektleder kommunehelsesamarbeidet, sekretær

Arbeidsgruppens forslag til revisjon er basert på:

- Spørreundersøkelse sendt ut 20.11.12 til medlemmer av 5 lokale samarbeidsutvalg. Undersøkelsen hadde en svarprosent på 77 %. Denne spørreundersøkelsen hadde som formål å få kartlagt erfaringer i kommuner og helseforetak med overordnet avtale, lokal samarbeidsavtale og avtale om henvisning, behandling og utskriving innen psykiatri og somatikk.
- Spørreundersøkelse sendt ut 23.11.12 til ansatte på utøvernivå som samhandler jevnlig med kommune eller helseforetak. Undersøkelsen hadde en svarprosent på 65 %. Denne spørreundersøkelsen hadde som formål å få kartlagt erfaringer i kommuner og helseforetak med avtalen om henvisning, behandling og utskriving innen psykiatri og somatikk. I tillegg var det spørsmål om samhandlingen mellom helseforetaket og kommune i pasientbehandlingen.
- Erfaringskonferanse 10. desember 2012 med deltakere fra lokale samarbeidsutvalg.
- Diskusjoner i arbeidsgruppen.

2. Forslag til reviderte samarbeidsavtaler

2.1. Generelt

Resultat fra spørreundersøkelse og innspill på erfaringskonferansen viser at prinsippet om likeverdighet mellom partene er en grunnleggende forutsetning for samarbeidet, men vanskelig å avtalefeste. Likeverd må ikke bli et mål, kun middel for å oppnå resultater. En må kunne være forskjellige der det er hensiktsmessig, og like der det er nødvendig. Det er derfor viktig at partene er bevisste på likeverdigheten i samhandlingen med hverandre.

I evalueringsarbeidet har arbeidsgruppen vektlagt at avtalene må inneholde felles rammeverk for alle kommunene og helseforetaket.

Kommunehelsesamarbeidet består av 26 kommuner med ulik størrelse, demografi og innbyggerantall. Det har vært fokus på at en skal forsøke å finne felles løsninger som skal passe alle kommunene, men samtidig skal det være et godt handlingsrom for å tilpasse seg til lokale forhold.

2.2 Sammenslåing av overordnet og lokal samarbeidsavtale

Partene i Kommunehelsesamarbeidet Vestre Viken helseområde valgte i 2011 å inngå en samarbeidsavtale som skal sikre et felles systematisk samarbeid mellom kommunene og helseforetaket (kalt Overordnet samarbeidsavtale), og en samarbeidsavtale som regulerer ansvar og oppgaver for 5 lokale samarbeidsutvalg.

Arbeidsgruppen vil foreslå at disse avtalene slås sammen til en avtale.

Argumentene for en sammenslåing av avtalene er:

- Avtalene blir forenklet og konkretisert, og innholdet og krav i avtalen framstår tydeligere.
- Alle tjenesteavtalene er i dag signert. Disse avtalene var ikke på plass når overordnet avtale ble signert i 2012.

- Ved å slå sammen avtalene oppnår vi en bedre sammenheng mellom overordnet samarbeidsutvalg og lokal samarbeidsutvalg.
- De lokale samarbeidsutvalgene kan i større grad organisere seg selv.

2.3 Endringsforslag overordnet avtale

Innspillene til overordnet avtale dreide seg i all hovedsak om forbedring av struktur i avtalen, og mer synlig link mellom OSU og LSU.

Arbeidsgruppen har tatt innspillene til følge og fremmer disse forslagene:

- Punkt 1 til og med 4 i Overordnet avtale er beholdt i revidert samarbeidsavtale.
- Punkt 5, 3. avsnitt i Overordnet avtale under "Overordnet samarbeidsutvalg" er flyttet til nytt punkt 5 i revidert samarbeidsavtale.
- Punkt 5 i Overordnet avtale med overskrift "Sammensetning av Overordnet samarbeidsutvalg" er flyttet som punkt 5 i revidert samarbeidsavtale med samme overskrift. Det er også gjort tilføyning med Region Lier, Røyken og Hurum, samt plassering av ansvar for medlemmer.
- Under avsnittet "Samhandlingsprosess og møtestruktur" i revidert samarbeidsavtale, er det tilføyd et punkt om at referat fra OSU-møtene skal oversendes til de lokale samarbeidsutvalgene. Dette for å skape en informasjonslink mellom OSU og LSU'ene.
- Punkt 6 i overordnet avtale er tatt inn som punkt 7 i revidert samarbeidsavtale. Punktet er konkretisert og gjort mer tydelig.
- Punkt 7 i overordnet avtale er tatt ut av avtalen. Det er etablert et prosjekt hos helseforetaket som skal håndtere problemstillingen om forbedringsarbeid og avvikshåndtering. Arbeidsgruppen mener at det ikke lenger er nødvendig å ha med omtale av dette i avtaleteksten.
- Punkt 8 i overordnet avtale er fortsatt punkt 8 i revidert samarbeidsavtale. Ordlyden er endret slik at begge partene kan be om at uenighet behandles i tvisteløsningsutvalget.
- Punkt 9 og 10 i overordnet avtale er tatt inn som nytt punkt 9 og 10 i revidert samarbeidsavtale.

2.4 Endringer lokal samarbeidsavtale

Informantene (fra spørreundersøkelsen og deltakerne på konferansen) er opptatt av å sikre struktur i de lokale samarbeidsutvalgene slik at samhandlingen henger sammen i alle ledd. De er i tillegg opptatt av at det skal være god informasjonsflyt, og at beslutningslinjene bør være tydelig. I avtalen bør det framgå tydelig at lokalt samarbeidsutvalg skal være et besluttsende organ. For at utvalget skal kunne fungere etter intensjonene må medlemmene ha de riktige fullmakter til å kunne gjøre gode beslutninger og fatte vedtak.

Informantene legger vekt på at avtalen må tilpasses lokale forhold og baseres på gode lokale erfaringer. Det er en klar tilbakemelding på at linken mellom overordnet og lokalt samarbeidsutvalg må gjøres tydeligere, og at det bør være en gjennomgående representasjon mellom overordnet og lokalt samarbeidsutvalg.

Innspillene som er kommet til den lokale samarbeidsavtalen dreier seg i hovedsak om avtalens punkt 3 "Organisering og arbeidsoppgaver", og dens underpunkter.

- Under-punkt 3.1 "Utvalgets oppgaver" ønskes det at mandatet gjøres tydeligere. Innholdet i punktene i avtalen er fremdeles viktige, men må gjøres kortere og forenkles.
- Under-punkt 3.2 omtales "Sammensetning" i lokalt samarbeidsutvalg. Flere informanter trekker fram at de lokale samarbeidsutvalgene har for mange medlemmer. I tillegg har kommunene ulike lokale behov for hvem som bør være representert i utvalget.
- Under-punkt 3.3 omtales "Samhandlingsprosess og møtestruktur". De lokale samarbeidsutvalgene bør ha gode saksbehandlingsrutiner og strukturerte saksfremlegg med gode forslag til vedtak. Gjerne et arbeidsutvalg som forbereder sakene.

Arbeidsgruppen har forsøkt å ta hensyn til alle innspill når nye avtaletekst er blitt utformet, og har gjort følgende endringer:

- Punkt 1 og 2 i Lokal samarbeidsavtale er tatt inn som nytt punkt 1 og 2 i revidert samarbeidsavtale.
- Punkt 3 med underpunkter i Lokal samarbeidsavtale er tatt inn som nytt punkt 6 i revidert samarbeidsavtale.
- Punkt 5, 3. avsnitt i Overordnet avtale er tatt inn som nytt punkt 6, 1. avsnitt i revidert samarbeidsavtale.
- Avsnittene under punkt 3 "Organisering og arbeidsoppgaver" i Lokal samarbeidsavtale er nytt punkt 6, 1. og 2. avsnitt. Disse punktene er forenklet i revidert samarbeidsavtale. I tillegg er det tatt med viktigheten av tilpasningen til lokale forhold.
- Punkt 3.1 i Lokal samarbeidsavtale er nytt punkt 6 "Mandat lokalt samarbeidsutvalg" i revidert samarbeidsavtale. Dette punktet er forenklet og gjort kortere. Mandatet og at lokale samarbeidsutvalg er et besluttsende organ fremkommer tydelig. Arbeidsgruppen har i tillegg lagt til to nye punkter som er viktige for en bedre samhandling.
- Det er tatt inn et nytt siste avsnitt under punkt 6 "Mandat lokalt samarbeidsutvalg". Dette omhandler at partene må ha nødvendige fullmakter i møte, og at vedtak i lokalt samarbeidsutvalg forutsetter konsensus mellom partene.
- Punkt 3.2 i Lokal samarbeidsavtale er nytt punkt 6 "Sammensetning" i revidert samarbeidsavtale. Det er satt et minimum for sammensetning for lokalt samarbeidsutvalg. Partene avtaler lokalt den konkrete sammensetning og påser at den er likeverdig. De berørte kommunene beslutter selv om alle kommuner skal være representert eller om det skal være en representasjonsordning for å begrense utvalgets størrelse. Dette gjøres for at lokalt samarbeidsutvalg skal kunne tilpasse seg til lokale forhold.
- Punkt 3.3 i Lokal samarbeidsavtale er nytt punkt 6 "Samhandlingsprosess og møtestruktur" i revidert samarbeidsavtale. I dette avsnittet er det tatt med et punkt om at saker vedtatt i lokale samarbeidsutvalg kan bringes inn for overordnet samarbeidsutvalg. Dette for å få en bedre link mellom overordnet og lokalt samarbeidsutvalg. Det framkommer tydelig at det skal være gode saksbehandlingsrutiner.

3. Forslag til revisjon av tjenesteavtalene om henvisning, behandling og utskriving fra psykisk helsevern, rus og somatiske helsetjenester

Parallelt med evaluering av avtalene om inn- og utskriving foregår en pilotering av elektronisk meldingsutveksling mellom sykehus og kommune. Pilotering starter 4. februar, og varer til medio april. Erfaringene fra piloteringsperioden kan få innvirkning på avtalene om inn- og utskriving. Bredding av elektronisk meldingsutveksling vil gjennomføres høsten 2013 fra Bærum og Drammen sykehus til opptakskommunene. Full bredding er planlagt gjennomført innen utgangen av 2014. Justeringer i avtalene om inn- og utskriving vil være naturlig jo mer erfaring en får med samhandlingen om inn- og utskriving.

Spørreundersøkelsen gir en god kunnskapsbase om synspunkter på inn- og utskriving. Men de data som er innhentet fra spørreundersøkelsene gir for stort rom til fortolkninger. Det er derfor viktig å innhente supplerende informasjon for å kunne få større grunnlag for analyser og anbefalinger. Kommunene og helseforetaket har ikke tilegnet seg tilstrekkelig erfaring fra avtalene om hvordan de har virket i praksis.

Arbeidsgruppen mener at det er for tidlig å kunne gi en god evaluering av avtalene på nåværende tidspunkt.

Evalueringsgruppen er også kjent med at noen regioner i kommunehelsesamarbeidet allerede er i prosess med evaluering av avtale om inn- og utskriving lokalt. Det er verd å ta med seg innspillene fra regionene inn i evalueringsarbeidet til gruppen. Dette arbeidet vil foregå våren 2013.

3.1 Konklusjon

Evalueringsgruppen foreslår følgende prosess:

- Overordnet samarbeidsutvalg ber de lokale samarbeidsutvalgene om å komme med innspill og erfaringer til avtalene om henvisning, behandling og utskriving innen psykisk helsevern og somatikk. Innspillene sendes Evalueringsgruppen innen 15. Juni 2013, og sendes til kommunehelsesamarbeidets sekretariat.
- Erfaringene fra elektronisk meldingsutveksling tas med i arbeidet for revidert avtale.
- Evalueringsgruppens forslag om endringer i avtaletekst behandles i overordnet samarbeidsutvalg høstmøte den 2. september 2013.